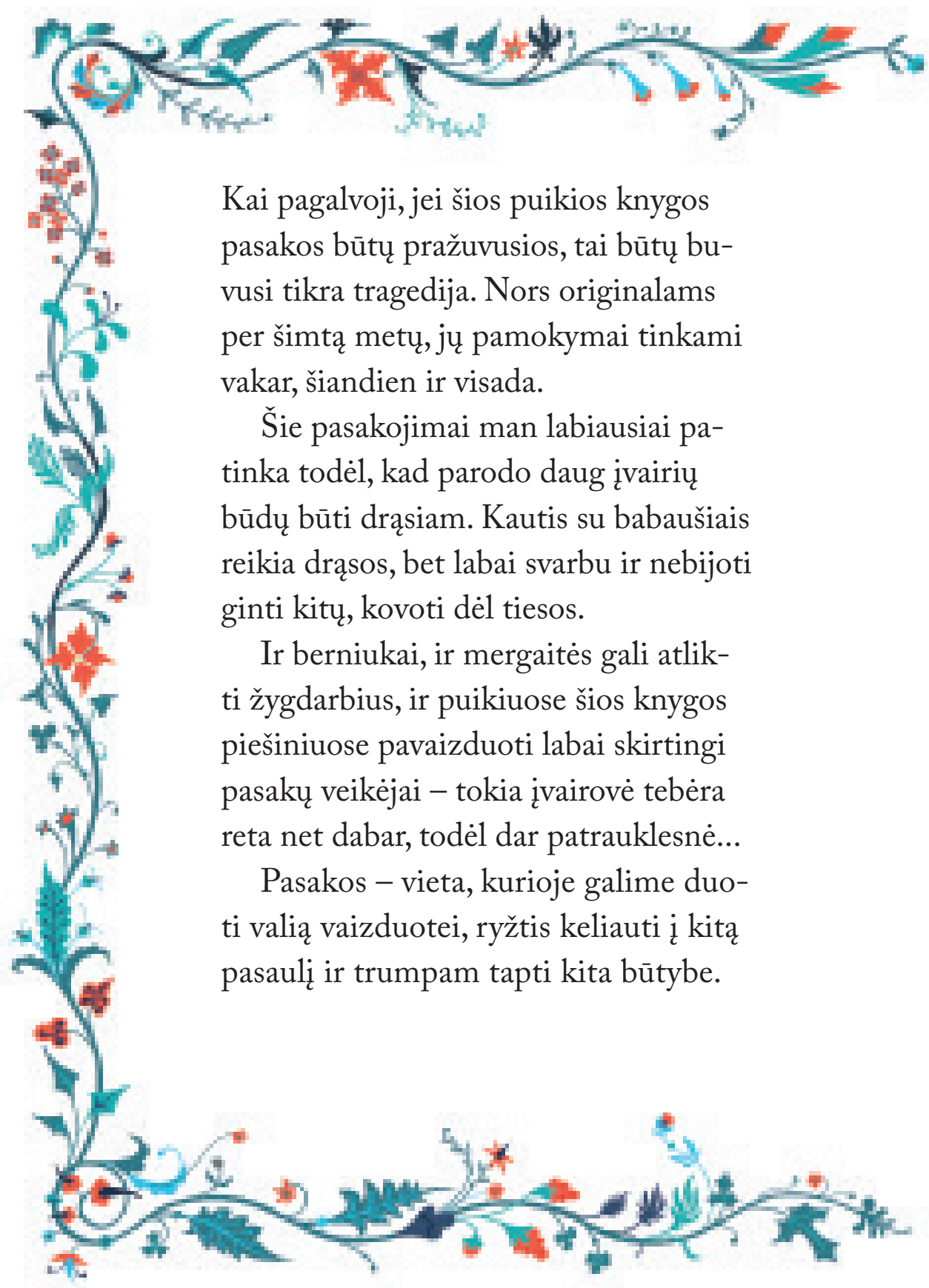

Pratarmė

Knygos ir pasakojimai gali linksminti, lavinti protą ir turtinti vaizduotę. Bet šios knygos istorijos geba daugiau. Kiekviena iš šių be galo įdomių pasakų apie pašėlusius nuotykius duoda po gyvenimo pamoką, ir net ne vieną.

Aš vis dar aiškiai prisimenu iš vaikystėje perskaitytų istorijų įgytą išmintį. Kaip antai „Kiškis ir vėžlys“ ar „Piemens juokai“ davė man gerų pamokų, ir daug svarbių sprendimų aš priėmiau, remdamasi jomis.

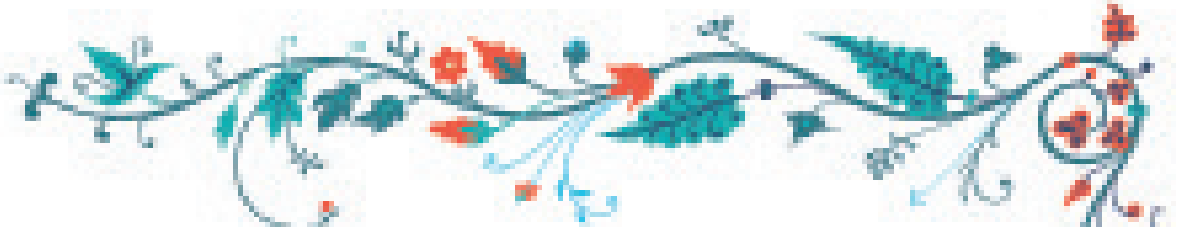

Kai pagalvoji, jei šios puikios knygos pasakos būtų pražuvusios, tai būtų buvusi tikra tragedija. Nors originalams per šimtą metų, jų pamokymai tinkami vakar, šiandien ir visada.

Šie pasakojimai man labiausiai patinka todėl, kad parodo daug įvairių būdų būti drąšiam. Kautis su babaušiais reikia drąsos, bet labai svarbu ir nebijoti ginti kitų, kovoti dėl tiesos.

Ir berniukai, ir mergaitės gali atlikti žygdarbius, ir puikiuose šios knygos piešiniuose pavaizduoti labai skirtingi pasakų veikėjai – tokia įvairovė tebėra reta net dabar, todėl dar patrauklesnė...

Pasakos – vieta, kurioje galime duoti valią vaizduotei, ryžtis keliauti į kitą pasaulį ir trumpam tapti kita būtybe.

Tiesą sakant, viena pasaka, labai tinkamai pavadinta „Knyginė mergaitė“, kaip tik apie tai.

Pagaliau šios istorijos moko mus suprasti, koks svarbus ir brangintinas yra gerumas, užuojauta ir drąsa kovoti dėl teisybės.

Neįsivaizduoju, kas galėtų būti svarbiau.

Juk pasaulis būtų gražesnis, jei mes visi būtume geresni ir drąsesni?

Dr. Zoe Williams

*Nacionalinės sveikatos tarnybos
gydytoja ir televizijos laidų vedėja*

*Ši istorija atpasakota pagal
Dainos Kreik knygą, pirmą
kartą išleistą 1874 metais.*

Karalaitis Gokšte

Naujagimis karalaitis Henris buvo gražiausias pasaulyje. Bent taip manė jo tėvai – karalius ir karalienė. Kūdikis nepatiko tik karaliaus broliui: šis būtų pats tapęs karaliumi, jei valdovas nebūtų susilaukęs vaikų.

Karalius, norėdamas pataisyti broliui ūpą, suteikė jam kunigaikščio titulą ir iškėlė didžiules krikštynas. Karalienė, jau sunkiai sirgdama, pasirūpino, kad kiekvienas valdinys gautų naujus drabužius ir būtų pavaišintas, bet, užuotėjusi į pokylį, liko gulėti lovoje.

Karalaičio auklė buvo labai miela moteriškė, bet neturėjo nė lašo prašmatnumo, todėl procesijoje nešti kūdikį per miestą karalius patikėjo jaunai aukštuomenės damai. Ta nebuvo pratusi nešioti kūdikių ir išmetė karalaitį ant marmurinių laiptų, dar neprasidėjus procesijai. Niekas to nepamatė, tik nežinia iš kur išnirusi smulki senikė.

– Aš kūdikio krikštamotė, – sušnibždėjo ji. – Nedrįsk jo išmesti dar kartą!

– Traukis man iš kelio, sene, – atkirto prašmatnioji ponia, bet ji kalbėjo tuštumai – senikė jau buvo dingusi.

Netrukus po krikštynų gedulingai sugaudė didysis rūmų varpas, taip neseniai skelbęs džiaugsmą. Karalienė silpo, nusilpo ir numirė.

Po laidotuvių rūpintis mažuoju karalaičiu teko auklei. Kūdikis buvo linksmas, garbanotas, bet, nors augo, stiprėjo ir kiekvieną rytą džiugiai krykštaudavo, kojos jo neklausė. Kai auklė bandydavo pastatyti mažylį ant kojų, jis iškart pargriūdavo.

– Man atrodo, jis niekada nevaikščios, – pasakė auklė karaliui.

Ją išklausęs, karalius kurį laiką stebėjo sūnų ir pamatė, kad auklė sako tiesą. Bet jis buvo labai užsiėmęs, valdė karalystę, todėl negalėjo leisti su karaliumi tiek laiko, kiek norėjo. Atėjęs pas sūnų, karalius paglostydavo jam galvą ir sakydavo, kad vieną gražią dieną jis taps puikiu karaliumi.

– Ar pasirūpinsi mano sūnumi, – paklausė karalius brolio kunigaikščio, – jei man kas nors nutiks?

– Žinoma, – pažadėjo tas.

Netrukus po šio pokalbio karalius mirė. Karalaitis Henris liko visiškai našlaitis – beturėjo dėdę kunigaikštį ir auklę.

Valstybės tarybos narių ir rūmininkų akivaizdoje kunigaikštis paėmė Henriją ant rankų,

pasodino į sostą ir uždėjo jam ant galvos karūną. Karalaitis nusišypsojo, tada nusišypsojo ir valstybės tarybos nariai su rūmininkais. Karalaitis nusijuokė, prajuokindamas tarybos narius su rūmininkais. O paskui karalaitis sviedė karūną ant grindų ir pradėjo čiulpti nykštį. Šiaip ar taip, juk jis buvo dar visai mažas.

– Čia jūsų karalius, – tarė kunigaikštis. – Norite, kad jus valdytų mažas vaikas? – nusišaipė jis. – Kol jis užaugs, šalį valdysiu aš. Kas nors prieštarauja?

Niekas neprieštaravo.

Visi kalbėjo, kaip pasisekė karalaičiui: jis turi dėdę, kuris juo rūpinasi. Kunigaikštis su žmona ir sūnumis apsigyveno rūmuose. Valdiniai dažnai matydavo rūmų soduose žaidžiant berniukus, bet karalaičio Henrio tarp jų nebūdavo.

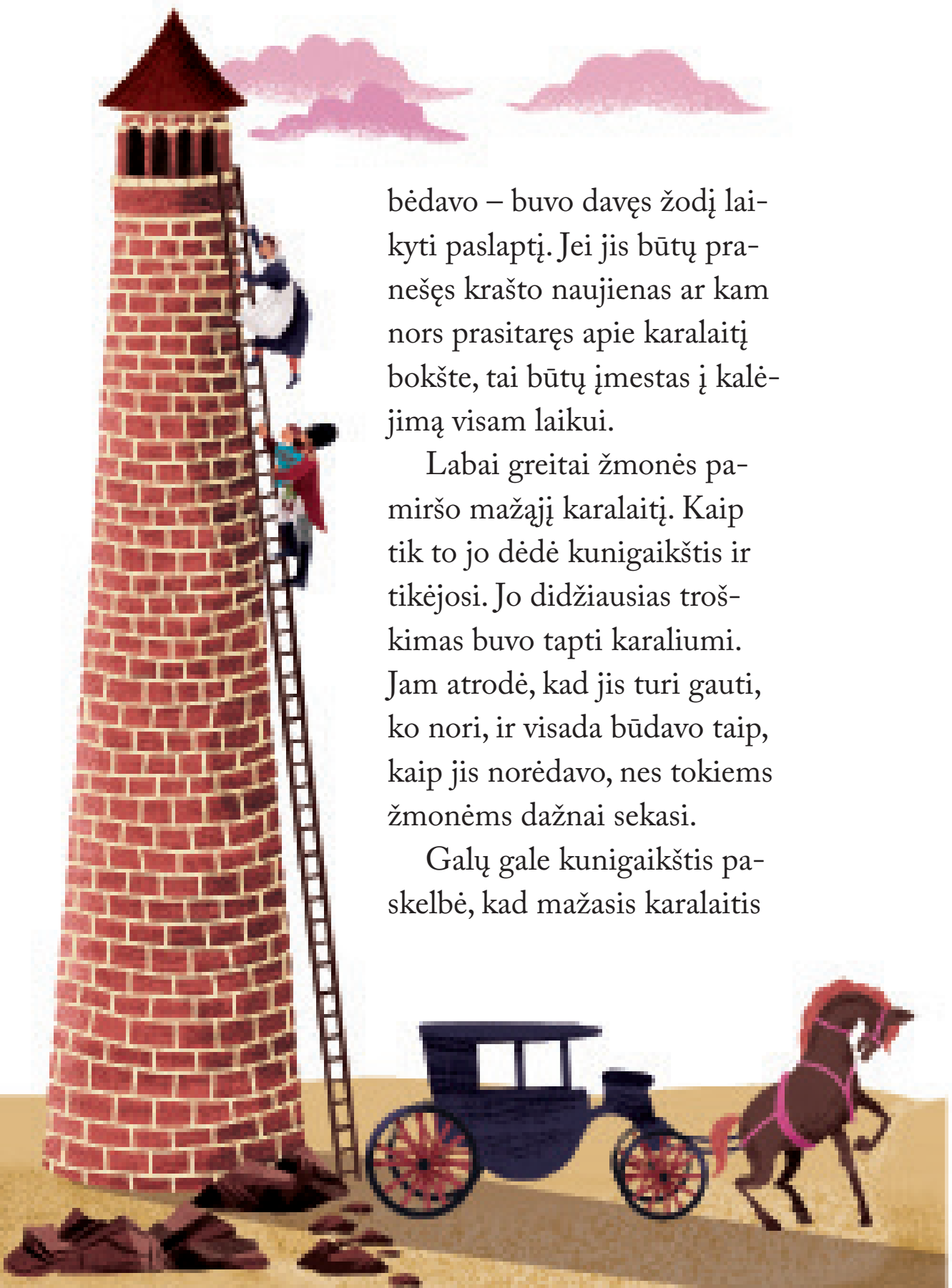

– Jis serga, – atsakydavo kunigaikštis kiekvienam, kuris paklausdavo.

Paskui pasklido gandas, kad karalaitis Henris vyksta gydytis už Tolimųjų kalnų. Jis su aukle buvo nugabentas į dykrą, kur niekas neužsukdavo, – apie ją niekas net nežinojo. Nederlingoje žemėje neaugo nei medžiai, nei gėlės, nei žolė, čia nebuvo nei paukščių, nei žvėrių. Čia nebuvo nieko, nė vieno gyvo padaro, tik mylių mylios akmenuotos smėlio lygumos kaip dykumoje. Jos vidury stūksojo apskritas aukštas bokštas be durų ir laiptų. Bet pačiame bokšto viršuje buvo keturi kambariai su mažais langeliais įleisti šviesai, pilni knygų ir žaislų, kokių širdis geidžia.

Tenai Henrių su aukle karieta nuvežė kareivis. Jis užkabino milžiniškas kopėčias ant bokšto viršūnės ir padėjo jiems užlipti. Paskui dar kartą užsiropštė su dideliu ryšuliu valgio, nukabino kopėčias ir nušuoliavo.

Kareivis atjodavo kas mėnesį, atgabendamas maisto, knygų ir žaislų. Bet jis niekada nekal-

bėdavo – buvo davęs žodį laikyti paslaptį. Jei jis būtų pranešęs krašto naujienas ar kam nors prasitaręs apie karalaitį bokšte, tai būtų įmestas į kalėjimą visam laikui.

Labai greitai žmonės pamiršo mažąjį karalaitį. Kaip tik to jo dėdė kunigaikštis ir tikėjosi. Jo didžiausias troškimas buvo tapti karaliumi. Jam atrodė, kad jis turi gauti, ko nori, ir visada būdavo taip, kaip jis norėdavo, nes tokiems žmonėms dažnai sekasi.

Galų gale kunigaikštis paskelbė, kad mažasis karalaitis

mirė. Visi jį vėl prisiminė ir labai gedėjo. Bet, kadangi kunigaikštis buvo klastingas, niekas nežinojo tiesos – kad teisėtas karalius gyvas ir sveikas... tolimame nuošaliame bokšte.

Ten, keturiuose kambariuose aukšto bokšto viršūnėje, Henris su aukle ir gyveno. Jam netrūko meilės, nes auklė mylėjo jį kaip motina. Jis turėjo žaislų pažaisti ir knygų pavartyti. Jis patirdavo įvairiausių nuotykių – skaitydamas knygas ir svajodamas. Bet ar tiek pakako? Augančiam vaikui, smalsiam, energingam, veržliam... aišku, nepakako.

Kai Henriui pasidarydavo liūdna, jis užsiropšdavo ant palangės ir žiūrėdavo į audrų šėlsmą, debesų šešėlius ir saulėlydžius.

Rūmų jis neprisiminė, bet žinojo, kad yra karalaitis, nes auklė nuolat jam tai kartodavo ir liepdavo niekada neužmiršti.

Kai jis ūgtelėjo, ji išmokė jį skaityti, įžiebdama jo sieloje dar didesnę ilgesį, nes knygos pasakojo jam apie vietas, nė kiek nepanašias į jo bokštą.

Karalaitis skaitydavo prie virtuvės stalo, užlieto pro langus srūvančios šviesos. Knygas jis ryte rydavo, tarsi būtų išbadėjęs, bet jautėsi taip, lyg skaitytų apie skanėstus, kurių žino niekada neparagausias. „O, jei galėčiau viską pamatyti savo akimis! – šaukdavo jis. – Kaip aš trokštu iš čia ištrūkti!“ Ir pagaliau jo siela taip pritvinko ilgesio, kad jis paplūdo ašaromis.

Verkdamas jis išgirdo stuksint lazdą ir atsiskęs pamatė senutę ilgais gražiai krintančiais drabužiais. Oras aplink ją kibirkščiaavo tarsi juodas dangus prieš audrą.

– Vaikeli mano, – tarė ji, – negalėjau ateiti, kol tu manęs nepašaukei. Aš tavo krikštamotė ir ketinu tau padėti.

– Ištrauk mane iš čia, – ėmė maldauti Henris.

– Negaliu tavęs išvaduoti, – atsakė ji, – bet atnešiau tau dovaną – apsiaustą, kuris išneš tave į lauką ir parodys viską, ką nori pamatyti.

– Bet aš negaliu vaikščioti, – paaiškino Henris. – Ir esu uždarytas šitame bokšte.

– Todėl tau ir reikia mano dovanos, – atsiliepė krikštamotė ir padavė jam apdriskusį ryšulį, panašų į suvyniotą skudurą.

– Ačiū, bet jis... nebelabai naujas, – tarė Henris, stengdamasis nepasirodyti nedėkingas.

– Nebelabai naujas? – nusišypsojo krikštamotė. – Galbūt. Tik neapsigauk. Jis stebuklingas.

– Stebuklingas apsiaustas! – Henriui nušvito akys. Vėl pakėlęs akis į krikštamotę, jis suvokė, kad tai veikiausiai fėja išmintingomis spindinčiomis akimis. Ore kibirkščiavo ne elektra, suprato jis, o tikrų tikriausi burtai.

– Dabar papasakosiu, kaip veikia apsiaustas, – pasakė krikštamotė. – Atidaryk langą, paskui

patiesk apsiaustą ant grindų ir atsisėsk vidury tarsi varlė ant vandens lelijos lapo. Ištark: „Abra-kadabra šmaukšt“, ir pamatysi, kas bus. Panorėjęs grįžti, pasakyk: „Abra-kadabra braukšt.“

Ir ji dingo tarsi švelnus debesėlis, ištirpęs danguje.

Tą akimirką į virtuvę įėjo Henrio auklė. Ji negirdėjo pokalbio, nes karalaičio krikštamotė žodžius pavertė tyla.

– Einu į savo kambarį siūti. Ar nenuobodžiausi vienas? – paklausė ji.

– Nė kiek, – atsakė Henris.

Jam pasitaikė proga... Kai tik auklė išeidama uždarė duris, jis užšoko ant palangės ir atidarė langą. Paskui rūpestingai patiesė apsiaustą ant grindų ir smarkiai plakančia širdimi atsisėdo viduryje, kaip buvo sakiusi krikštamotė.

– Abra-kadabra šmaukšt, – ištarė ir nusijuokė, nes žodžiai skambėjo labai kvailai.

Apsiaustas su sėdinčiu ant jo Henriu pakilo ir išskrido pro langą į gaivų gryną orą.

– Oi! – suriko Henris. Jis iki šiol nežinojo, kaip malonu, kai švelnus vėjelis glosto skruostus ir taršo plaukus.

Jis skrido toliau, virš skurdžios dykumos, virš upių ir kalnų. Buvo labai gražu, ypač po saulėlydžio, kai sužibo žvaigždės.

Bet paskui žvaigždes paslėpė migla, pradėjo lyti. Henrio drabužiai permirko, garbanos sušlapo ir nukaro palei veidą, glotnios ir drėgnos. „Reikia grįžti namo, – pamanė Henris. – O kokius žodžius reikia ištarti?“ Jis persigando, nežinodamas, ką daryti, vienišas aukštai juodame danguje.

